Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

19. september 2013 *

Kaubamärgid — Direktiiv 89/104/EMÜ — Artikkel 5 — Kaubamärgi omaniku nõusolek selle kaubamärgiga identse tähise kasutamiseks kolmanda isiku poolt — Ühise kasutamise raames antud nõusolek — Asjaomase omaniku õigus lõpetada ühine kasutamine ja asuda uuesti ainuisikuliselt oma kaubamärki kasutama

Kohtuasjas C-661/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Belgia) 2. detsembri 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. detsembril 2011, menetluses

Martin Y Paz Diffusion SA

versus

David Depuydt,

Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič (ettekandja), Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts kolmanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. jaanuari 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Martin Y Paz Diffusion SA, esindaja: *avocat* R. Byl,

— D. Depuydt ja Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV, esindajad: *avocat* P. Maeyaert ja *avocat* S. Lens,

— Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

— Euroopa Komisjon, esindajad: F. W. Bulst, T. van Rijn, ja J. Hottiaux,

olles 18. aprilli 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimese direktiivi 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 1989, L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92), muudetud 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3) (edaspidi „direktiiv 89/104”), artikleid 5 ja 8.

2 See eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses ühelt poolt Belgia õiguse alusel asutatud äriühingu Martin Y Paz Diffusion SA (edaspidi „Martin Y Paz”) ja teiselt poolt David Depuydt ning samuti Belgia õiguse alusel asutatud äriühingu Fabriek van Maroquinerie Gauquie NV (edaspidi „Fabriek van Maroquinerie Gauquie”), vahel, mis käsitleb Martin Y Pazile kuuluvate kaubamärkide kasutamist.

Õiguslik raamistik

3 Vastavalt direktiivi 89/104 põhjendusele 6 „[ei tohiks] [k]äesolev direktiiv […] välistada liikmesriikide muude õigusnormide kui kaubamärke käsitlevate õigusnormide, näiteks kõlvatut konkurentsi, tsiviilvastutust või tarbijakaitset käsitlevate õigusnormide kohaldamist kaubamärkide suhtes”.

4 Direktiivi 89/104, artikkel 5 „Kaubamärgiga antavad õigused” sätestab:

„1. Registreeritud kaubamärk annab omanikule selle kasutamise ainuõiguse. Omanikul on õigus takistada kõiki kolmandaid isikuid kasutamast kaubandustegevuse käigus ilma tema loata:

a) kõiki kaubamärgiga identseid tähiseid kaupade või teenuste puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud;

[…]”.

5 Vastavalt selle direktiivi artiklile 6 „Kaubamärgi mõju piirangud”:

„1. Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus:

a) oma nime ja aadressi;

b) tähiseid, mis näitavad liiki, kvaliteeti, hulka, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kaupade tootmise või teenuste pakkumise aega või muid kauba või teenuse omadusi;

c) kaubamärki, kui see on vajalik kauba või teenuse kavandatud otstarbe näitamiseks eelkõige juhul, kui tegemist on lisaseadme või varuosaga,

kui kõnealune isik kasutab neid kooskõlas ausa tööstus- või kaubandustavaga.

2. Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus varasemat õigust, mis kehtib ainult konkreetses paikkonnas, kui seda õigust tunnustatakse kõnealuse liikmesriigi õigusaktidega ja selle territooriumi piires, kus seda tunnustatakse.”

6 Direktiivi 89/104 artikli 7 esialgne redaktsioon pealkirjaga „Kaubamärgist tulenevate õiguste ammendumine” sätestas:

„1. Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kaubamärgi kasutamine seoses kaupadega, mille on kõnealuse kaubamärgi all ühenduse turule viinud kaubamärgi omanik või mis on seal turule viidud tema loaga.

2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui omanikul on õiguslik põhjendus olla vastu kaupade täiendavale turustamisele, eriti kui kaupade olukord on pärast turuleviimist muutunud või kahjustada saanud.”

7 Vastavalt 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 65 lõikele 2 koostoimes selle lepingu XVII lisa punktiga 4 muudeti direktiivi 89/104 artikli 7 lõike 1 esialgset versiooni selle lepingu tarvis, asendades sõna „ühenduses” sõnadega „lepinguosalise territooriumil”.

8 Direktiivi 89/104 artikkel 8 sätestab:

„1. Kaubamärk võib olla litsentsi objektiks ühe või kõigi kaupade või teenuste osas, mille jaoks ta on registreeritud, kogu asjaomases liikmesriigis või mõnes selle osas. Litsents võib olla ainulitsents või lihtlitsents.

2. Kaubamärgi omanik võib kasutada sellest kaubamärgist tulenevaid õigusi sellise litsentsiaadi suhtes, kes rikub oma litsentsilepingu sätteid [...]”.

9 Direktiiv 89/104 tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiviga 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 299, lk 25), mis jõustus 28. oktoobril 2008. Põhikohtuasja faktiliste asjaolude asetleidmise kuupäeva arvestades tuleb põhikohtuasja suhtes siiski kohaldada direktiivi 89/104.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

10 Lepinguga, mis sõlmiti 6. juunil 1990, müüs Paul Baquet, nahktoodete valmistaja ja 1989. aastal maksejõuetuks kuulutatud, Belgia õiguse alusel asutatud äriühingu vara omanik, selle äriühingu nime „Nathan” Martin Y Pazile, „eesmärgiga hakata tootma nahkpudukaupade sarja”.

11 Selle lepingu kohaselt säilis „Paul Baquet’l käekottide valmistamisel kasutatava nime omandiõigus”. Martin Y Paz võttis kohustuse hoiduda osutamast kõlvatut konkurentsi selliste kaupade tootmisel ja levitamisel, samas kui Paul Baquet tagas Martin Y Pazile ainukasutusõiguse nimele „Nathan” seoses nahkpudukaupade tootmise ja levitamisega.

12 Paul Baquet müüs 2. mai 1995. aasta lepinguga talle kuuluva ettevõtte vara, mis seondus käekottidega, Fabriek van Maroquinerie Gauquie direktorile David Depuydt’le.

13 Asjaomases lepingus oli täpsustatud, et äriühingu vara hulka kuulub Beneluxi sõnamärk „Nathan” (edaspidi „sõnamärk „Nathan””), mille Paul Baquet oli aastal 1991 registreerinud 15. juuni 1957. aasta märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni Nizza kokkulepe (uuesti läbi vaadatud ja parandatud kujul; edaspidi „Nizza kokkulepe”) klassidesse 18 ja 25 kuuluvate kaupade jaoks. Asjaomased kaubad on nahktooted (klass 18) ning rõivad ja jalatsid (klass 25).

14 Seega kuulus see sõnamärk edaspidi David Depuydt’le.

15 Lisaks viitas kõnealune 2. mai 1995. aasta leping Paul Baquet’ poolt Martin Y Pazi suhtes võetud kohustusele hoiduda nahkpudukaupade tootmisest ja levitamisest nime „Nathan” all.

16 Pärast lepingu sõlmimist hakkas David Depuydt Fabriek van Maroquinerie Gauquie kaudu sõnamärgi „Nathan” all turustama käekotte, mis kandsid laiusesse väljavenitatud N-tähe kujutist.

17 Pooled on eri meelel, mis kuupäevast alates hakkas ka Martin Y Paz oma toodetel laiusesse väljavenitatud N-tähe kujutist kasutama.

18 Faksis, mille Martin Y Paz 18. juulil 1998 Fabriek van Maroquinerie Gauquie'le saatis, heitis ta viimasele ette koostöö puudumist. Ta tegi ettepaneku kooskõlastada omavahel toodete puhul kasutatavad materjalid ja värvid ning vahetada klientide nimekirju.

19 Martin Y Paz registreeris 14. augustil 1998 eelkõige Nizza kokkuleppe klassidesse 18 ja 25 kuuluvate kaupade jaoks Beneluxi kujutismärgi, mis seisnes laiusesse väljavenitatud N-tähe kujutises (edaspidi „kaubamärk „N”“) ja Beneluxi kujutismärgi, mis seisnes kunstiliselt kujundatud sõnamärgis Nathan (edaspidi „kujutismärk „Nathan”“).

20 Nii Martin Y Paz kui ka Fabriek van Maroquinerie Gauquie kasutasid alates aastast 2002 samuti sõnamärki „Nathan Baume”. Martin Y Paz registreeris 24. jaanuaril 2002 selle tähise Beneluxi kaubamärgina (edaspidi „kaubamärk „Nathan Baume”“) Nizza kokkuleppe klassidesse 18 ja 25 kuuluvate kaupade jaoks.

21 Mõlemad äriühingud müüsid oma kaupu (Fabriek van Maroquinerie Gauquie toodetud käekotid ja jalatsid ning Martin Y Pazi toodetud muud nahktooted) teineteisele ning need olid välja pandud mõlema kauplustes.

22 Aja jooksul kõnealuste äriühingute omavahelised suhted halvenesid.

23 David Depuydt ja Fabriek van Maroquinerie Gauquie (edaspidi koos „Gauquie”) esitasid 24. mail 2005 Tribunal de commerce de Nivelles'ile hagi Martin Y Pazi vastu, paludes kujutismärgid „N” ja „Nathan” ning sõnamärgi „Nathan Baume” kehtetuks tunnistada või teise võimalusena jätta need kaubamärgid kehtivaks ainult nahkpudukaupade suhtes.

24 Tribunal de commerce de Nivelles jättis 19. oktoobri 2006. aasta otsusega talle esitatud hagi rahuldamata.

25 Martin Y Paz esitas 11. jaanuaril 2007 Tribunal de commerce de Nivelles'i presidendile hagi, nõudes, et Gauquie'd kohustataks lõpetama Nizza kokkuleppe klassidesse 18 ja 25 kuuluvate kaupade jaoks asjaomaste tähiste kasutamine, mis on identsed või sarnased kaubamärkidega „N” ja „Nathan Baume”. Gauquie esitas vastuhagi, nõudes, et Martin Y Pazil keelataks nende kaubamärkide ja kõigi sõnamärgiga „Nathan” identsete või sarnaste tähiste kasutamine kõigi nahktoodete jaoks peale nahkpudukaupade.

26 Martin Y Pazi hagi jäeti 9. mai 2007. aasta otsusega rahuldamata ja nimetatud äriühingul keelati Gauquie poolt levitatavate käekottidega identsete või sarnaste käekottide valmistamine või turustamine tähiste „N”, „Nathan” või „Nathan Baume” all.

27 Martin Y Paz esitas Cour d'appel de Bruxelles'ile 9. mai 2007. aasta otsuse peale apellatsioonkaebuse ning Gauquie esitas vastuapellatsioonkaebuse nimetatud kohtuotsuse peale ja apellatsioonkaebuse käesoleva otsuse punktis 24 nimetatud 19. oktoobri 2006. aasta otsuse peale.

28 Cour d'appel de Bruxelles'i 8. novembri 2007. aasta otsusega keelati Gauquie'l kasutada kaubamärkidega „N” või „Nathan Baume” identsete või sarnaste tähiste kasutamine muude kaupade kui käekotid ja jalatsid jaoks ning keelati Marin Y Pazil kasutada oma kaubamärki „N”, kujutismärki „Nathan” ja kaubamärki „Nathan Baume” käekottide ja jalatsite jaoks. Ülejäänud osas jättis Cour d'appel de Bruxelles Gauquie apellatsioonkaebuse nimetatud 19. oktoobri 2006. aasta kohtuotsuse peale rahuldamata.

29 Mis puutub õigustesse, mis tulenevad kaubamärkidest „N” ja „Nathan Baume” nende omanikule Martin Y Pazile, siis otsustas Cour d’appel de Bruxelles, et see äriühing oli kuni kasutamiskeelu kehtestamise nõude esitamiseni Tribunal de commerce de Nivelles’i presidendile alati tunnustanud Gauquie õigust kasutada käekottide ja jalatsite jaoks Martin Y Pazi kaubamärkidega identseid tähiseid. Sellise tunnustamise märgiks olid muu hulgas Martin Y Pazi tehtud ettepanekud seada sisse oma ja Gauquie toodete turustamise ühine korraldus.

30 Eelnimetatud kohus tegi nende asjaolude põhjal järelduse, et Martin Y Paz oli Gauquie’le andnud „tagasivõtmatu nõusoleku” nende tähiste kasutamiseks käekottide ja jalatsite jaoks. Esiteks leidis kohus, et taotledes tingimusteta sellise kasutamise keelamist, kuritarvitas Martin Y Paz nendest kaubamärkidest tulenevat ainuõigust, ja teiseks kujutas kohtu sõnul see, et mainitud äriühing turustas käekotte või jalatseid nende kaubamärkide all, endast kõlvatu konkurentsi osutamist, kuna ta kasutas õigusvastaselt ära Gauquie tehtud investeeringuid oma kõrgetasemeliste toodete tutvustamiseks tarbijatele, ja võis lisaks tingida segiajamise tarbijate hulgas.

31 Martin Y Paz esitas käesoleva otsuse punktis 28 nimetatud 8. novembri 2007. aasta kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse.

32 Kuigi Martin Y Paz möönis, et oli andnud Gauquie’le tähtajatu nõusoleku kaubamärgiga „N” ja kaubamärgiga „Nathan Baume” identsete tähiste kasutamiseks käekottide ja jalatsite jaoks, väitis Martin Y Paz, et Cour d’appel de Bruxelles rikkus õigusnormi, määratledes asjaomase nõusoleku kui „tagasivõtmatu”. Martin Y Pazi arvates saab selle nõusoleku igal ajal ühepoolselt tagasi võtta. Kuna Gauquie’le kasutamiseks antud nõusolekut enam ei ole, siis ei ole Martin Y Pazi sõnul tema nõude puhul, et Gauquie’l keelataks tema kaubamärkidega identsete või sarnaste tähiste mis tahes kasutamine, mingil juhul tegemist kuritarvitamisega, vaid ta teostab õiguspäraselt ainuõigust, mis tuleneb talle kuuluvatest kaubamärkidest.

33 Samuti rikkus Cour d’appel de Bruxelles Martin Y Pazi väitel õigusnormi, tuvastades, et viimasel ei ole õigust valmistada ja turustada käekotte ja jalatseid kaubamärkide „N” ja „Nathan Baume” all. Sellega seoses märkis Martin Y Paz, et asjaomased kaubamärgid on registreeritud selliste kaubaklasside jaoks, mis hõlmavad muu hulgas käekotte ja jalatseid. Kui Martin Y Pazil keelataks oma kaubamärkide kasutamine nende kaupade jaoks, siis tähendaks see selle äriühingu ilma jätmist talle kuuluvast ainuõigusest.

34 Cour de cassation lükkas oma 2. detsembri 2011. aasta otsuses tagasi Martin Y Pazi põhistuskäigu, et kasutamiskeelu kehtestamise nõue on üksnes viimase kaubamärkidest tuleneva ainuõiguse väljendus ja seega ei saa seda määratleda kuritarvitusena. Selles küsimuses tõi Cour de cassation välja, et Cour d’appel de Bruxelles tuvastas Martin Y Pazi kuritarvituse mitte üksnes viimase antud nõusoleku põhjal, vaid samuti sellest lähtudes, kuidas oli sõnastatud selle äriühingu esitatud kasutamiskeelu kehtestamise nõue, ja arvestades taustal olevat kättemaksumotiivi.

35 Seevastu ei olnud Cour de cassation kindel, kas Cour d’appel de Bruxelles sai õigusnormi rikkumata jätta Martin Y Pazi ilma võimalusest tugineda oma kaubamärkidele Gauquie vastu ning samuti võimalusest kasutada ise oma kaubamärke käekottide ja jalatsite jaoks. Seega otsustas Cour de cassation 2. detsembri 2011. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. a) Kas [direktiivi 89/104] artikli 5 lõiget 1 ja artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kaubamärgi omanik ei või registreeritud kaubamärgist tulenevale ainuõigusele enam kunagi kolmanda isiku vastu tugineda kaupade osas, mis olid registreerimise ajal kaubamärgiga hõlmatud,

— kui kaubamärgi omanik on pika aja jooksul jaganud kolmanda isikuga teatud kaasomandivormis selle kaubamärgi kasutust ühe osa hõlmatud kaupade puhul?

— kui kaubamärgi omanik on sellise jagamisega seoses andnud mainitud kolmandale isikule oma tagasivõtmatu nõusoleku selleks, et kolmas isik kasutab kaubamärki nende kaupade puhul?

b) Kas nimetatud artikleid tuleb tõlgendada nii, et õiguse omaja poolt õiguse väärkasutamist või kuritarvitamist keelava siseriikliku õigusnormi kohaldamise järelmiks võib olla lõplik keeld teostada ainuõigust ühe osa hõlmatud kaupade puhul, või nii, et kõnesolev kohaldamine peab piirduma muu sanktsiooniga õiguse väärkasutuse või kuritarvitamise eest?

2. a) Kas [direktiivi 89/104] artikli 5 lõiget 1 ja artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui registreeritud kaubamärgi omanik võtab tagasi kolmanda isiku ees võetud kohustuse mitte kasutada seda kaubamärki teatud toodete puhul ja kavatseb seega asuda ise uuesti kaubamärki kasutama, võib siseriiklik kohus siiski selle uuesti kasutama asumise lõplikult keelata sel põhjusel, et uuesti kasutama asumine kujutaks endast kõlvatut konkurentsi, kuna kaubamärgi omanik kasutaks seeläbi ära reklaami, mida kolmas isik on sellele kaubamärgile teinud, ning see võiks tingida segiajamise klientuuri seas, või tuleb seda tõlgendada nii, et siseriiklik kohus peaks kohaldama muud sanktsiooni, mis ei keelaks lõplikult kaubamärgi omanikul asuda ise uuesti kaubamärki kasutama?

b) Kas nimetatud artikleid tuleb tõlgendada nii, et kaubamärgi omanikku puudutav lõplik kasutuskeeld on õigustatud, kui kolmas isik on aastaid teinud investeeringuid tutvustamaks üldsusele tooteid, mille puhul on kaubamärgi omanik lubanud tal kaubamärki kasutada?"

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

36 Gauquie on seisukohal, et esitatud küsimused on vastuvõetamatud või need tuleb vähemalt ümber sõnastada.

37 Gauquie arvates kohaldub kohtuvaidlusele Martin Y Paziga mitte direktiiv 89/104, vaid siseriiklik õigus, millega nimetatud direktiiv on üle võetud. Kuna Euroopa Kohus ei ole pädev tõlgendama siseriiklikku õigust, siis ei saa käesolevat eelotsusetaotlust läbi vaadata.

38 Igal juhul ei oma Gauquie sõnul küsimustele antav vastus tähtsust põhikohtuasja lahendi seisukohalt. Selles küsimuses märgib ta, et direktiivi 89/104 artikkel 5 käsitleb kaubamärgist tuleneva ainuõiguse ulatust siis, kui nõusolek puudub, käesolev eelotsusetaotlus aga põhineb sellel, et on antud „tagasivõtmatu nõusolek". Nimetatud direktiivi artikkel 8, mis käsitleb litsentse, ei seondu mingil moel käesoleva kohtuvaidlusega, kuna Martin Y Paz ja Gauquie ei ole sõlminud litsentsilepingut.

39 Lisaks annavad Gauquie väitel Cour de cassation'i esitatud küsimused mõista, nagu keelanuks Cour d'appel de Bruxelles Martin Y Pazil oma kaubamärkidest tuleneva ainuõiguse igasuguse teostamise, kuid tegelikult keelas nimetatud kohus sel äriühingul selle õiguse teostamise üksnes käekottide ja jalatsite osas.

40 Euroopa Komisjon jagab Gauquie seisukohta, et direktiivi 89/104 artikkel 8 ei oma põhikohtuasja lahendi seisukohalt tähtsust. Mis aga puutub selle direktiivi artiklisse 5, siis leiab komisjon, et see säte võib olla asjakohane, isegi kui põhikohtuasjas tuleb lahend leida eelkõige Belgia tsiviilõiguse ja ausat konkurentsi reguleerivate sätete alusel, nagu leiab nimetatud institutsioon.

41 Martin Y Paz ja Poola valitsus ei ole eelotsusetaotluse vastuvõetavust vaidlustanud.

42 Mis kõigepealt puudutab Gauguie argumenti, et eelotsusetaotluse esitanud kohus taotleb tegelikult direktiivi 89/104 üle võtva siseriikliku õiguse tõlgendust, siis tuleb tõdeda, et see äriühing ei vaidlusta seda, et siseriikliku või Beneluxi õiguse kohaldamine peab olema kooskõlas direktiiviga kaubamärke

käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub direktiivi 89/104 tõlgendust aga just nimelt selleks, et otsustada, kas Cour d'appel de Bruxelles sai seda direktiivi rikkumata keelata Martin Y Pazil kasutada oma kaubamärki käekottide ja jalatsite jaoks ja tugineda Gauquie vastu neist kaubamärkidest tulenevale ainuõigusele. Neil asjaoludel ei saa väita, et eelotsusetaotluse eesmärk on muu kui liidu õiguse tõlgendamine (vt analoogia alusel 11. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-6/01: Anomar jt, EKL 2003, lk I-8621, punkt 38).

43 Järgmiseks tuleb tõdeda seoses argumendiga, nagu ei oleks selle direktiivi artiklid 5 ja 8 põhikohtuasja lahendi seisukohalt asjakohased, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab selle argumendiga nõustuda vaid siis, kui on ilmne, et taotletud tõlgendamisel puudub igasugune seos kohtuasja faktiliste asjaolude või esemega (vt eelkõige 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra, EKL 2001, lk I-2099, punkt 39; 5. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-94/04 ja C-202/04: Cipolla jt, EKL 2006, lk I-11421, punkt 25, ning 18. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-414/11: Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland, punkt 35).

44 Kuigi peab paika Gauquie väide, et direktiivi 89/104 artikkel 5 käsitleb kaubamärgiga identsete või sarnaste kaubamärkide kasutamist kaubamärgi omaniku nõusolekuta, ei tulene seevastu eelotsusetaotluse esitanud kohtu viitest „tagasivõtmatule nõusolekule" tingimata, et Martin Y Paz nõustub sellega, et Gauquie kasutab tema kaubamärkidega identseid tähiseid ja et seega on põhikohtuasja puhul täitmata üks direktiivi 89/104 artiklis 5 sätestatud reegli kohaldamise vältimatu tingimus, nimelt nõusoleku puudumine.

45 Käesoleva otsuse punktis 25 kokkuvõtvalt esitatud asjaoludest nähtub hoopis, et Martin Y Paz ei ole enam nõus oma kaubamärkide paigutamisega Gauquie toodetele.

46 Lisaks sellele tuleneb eelotsusetaotlusest, et kasutades väljendit „tagasivõtmatu nõusolek", kordas Cour de cassation Cour d'appel de Bruxelles'i pruugitud sõnastust, osutamaks esiteks sellele, et Martin Y Paz oli võtnud tähtajatu ühise kasutamise raames Gauquie suhtes ühepoolse kohustuse mitte olla vastu sellele, kui viimane kasutab tema kaubamärkidega identseid tähiseid käekottide ja jalatsite jaoks, ning teiseks sellele, et sellest kohustusest ei saanud loobuda ühepoolselt või vähemalt mitte õigust kuritarvitades, nagu toimus käesoleval juhul. Eelotsusetaotluses taolise väljendi kasutamine näib seega osutavat sellele, et Martin Y Paz ei võtnud oma nõusolekut tagasi õiguspäraselt, ja ei võimalda järeldada, et direktiivi 89/104 artiklil 5 puudub ilmselgelt seos käesoleva kohtuasja esemega.

47 Samuti ei tingi eelotsusetaotluse vastuvõetamatust asjaolu, et eelotsuse küsimuste sõnastus võimaldab arvata, nagu oleks põhikohtuasjas tegemist meetmega, millega keelatakse kaubamärkide omanikul oma kaubamärkidest tuleneva ainuõiguse igasugune teostamine, kui tegelikult keelati tal selle õiguse teostamine teatavate kaupade puhul. Selles osas piisab küsimuste ümbersõnastamisest.

48 Kuid mis puutub direktiivi 89/104 artiklisse 8, siis tuleb tõdeda, et selle litsentse käsitleva sätte tõlgendamine on põhikohtuasja lahendi seisukohalt tarbetu. Gauquie ja komisjoni poolt rõhutatud asjaolu, et pooltevahelised suhted ei ole kunagi olnud reguleeritud litsentsiga, on mainitud eelotsusetaotluses ja Martin Y Paz on seda suulises menetluses esitatud Euroopa Kohtu küsimusele antud vastuses kinnitanud. Kuigi Martin Y Paz rõhutas sellega seoses, et tootesarja „Nathan" ja nendega seotud kaubamärkide kasutamine ühiselt koos Gauquie'ga on lähedane litsentsi tüüpi lepingulisele suhtele, möönis ta, et tegelikult ei olnud kasutamisel sellise suhte tunnuseid.

49 Eeltoodust ilmneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu niivõrd, kuivõrd see puudutab direktiivi 89/104 artikli 8 tõlgendamist ning tuleb tunnistada ülejäänud osas vastuvõetavaks.

Eelotsuse küsimused

50 Oma küsimustega, mida on kohane käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas direktiivi 89/104 artikliga 5 on vastuolus see, kui kaubamärkide omanik, kes kolmanda isikuga ühise kasutamise raames on kolmandale isikule andnud nõusoleku oma kaubamärkidega identsete tähiste kasutamiseks teatavate kaupade puhul, mis kuuluvad klassidesse, mille jaoks asjaomased kaubamärgid on registreeritud, ja kes soovib seejärel selle kasutamise keelata, jäetakse täielikult ilma võimalusest tugineda neist kaubamärkidest talle tulenevale ainuõigusele selle kolmanda isiku vastu ja võimalusest teostada ise seda ainuõigust nimetatud kolmanda isiku omadega identsete kaupade puhul.

51 Martin Y Paz on seisukohal, et artikkel 5 välistab sellise õigusest ilmajätmise, mille tulemusel kaotab tema sõnul asjaomastest kaubamärkidest tulenev ainuõigus oma mõtte. Mainitud ainuõiguse ainsad lubatavad piirangud on ette nähtud direktiivi 89/104 artiklites 6 ja 7.

52 Gauquie väidab seevastu, et kaubamärgist tulenevat ainuõigust piirab ka siseriikliku õiguse põhimõte, et õiguse omaja ei tohi seda õigust kuritarvitada või teostada seda ebaausalt. Kõnealune õigusest ilmajätmine on seega direktiivi 89/104 artikliga 5 kooskõlas.

53 Poola valitsus ja komisjon leiavad, et see põhimõte piirab kaubamärgist tulenevat ainuõigust, kuid see ei tohi kaasa tuua selle ainuõiguse teostamise lõplikku keeldu. Poola valitsuse sõnul tuleb peale selle käesoleva põhikohtuasja puhul uurida, kas kaubamärgi omaniku poolt keelata soovitav kasutamine ohustab mõnd kaubamärgi ülesannet.

54 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et direktiivi artiklitega 5–7 ühtlustatakse kaubamärgist tulenevaid õigusi käsitlevad normid täielikult ning need artiklid määratlevad õigused, mis kuuluvad Euroopa Liidus kaubamärgi omanikele (vt eelkõige 20. novembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades: C-414/99-C-416/99: Zino Davidoff ja Levi Strauss, EKL 2001, lk I-8691, punkt 39; 3. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-127/09: Coty Prestige Lancaster Group, EKL 2010, lk I-4965, punkt 27, ja 22. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-482/09: Budějovický Budvar, EKL 2011, lk I-8701, punkt 32).

55 Seega ei saa siseriiklik kohus muudel, kui selle direktiivi artiklis 8 ja sellele järgnevates artiklites ette nähtud erandjuhtudel kaubamärgist tulenevat ainuõigust käsitleva kohtuvaidluse raames piirata sellist ainuõigust määral, mis ületab kõnealustes artiklites 5–7 sätestatud piirangud.

56 Neist piirangutest rääkides on esiteks vaieldamatu, et ükski direktiivi 89/104 artiklis 6 ette nähtud piirangutest ei ole asjakohane põhikohtuasjas käsitletava taolises olukorras.

57 Teiseks tuleb tõdeda, et selline nõusolek, mis võimaldas Gauquie'l kasutada käekottide ja jalatsite jaoks Martin Y Pazi kaubamärkidega identseid tähiseid, toob tõepoolest kaasa ainuõiguse ammendumise selle direktiivi artikli 7 tähenduses, kuid seda üksnes seoses nende tooteeksemplaridega, mille on esmakordselt Euroopa majanduspiirkonnas (EMP) turule viinud isik, kellele nõusolek anti (vt selle kohta 1. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-173/98: Sebago ja Maison Dubois, EKL 1999, lk I-4103, punktid 19 ja 20, ning eespool viidatud kohtuotsus Coty Prestige Lancaster Group, punkt 31). Sellest kohtupraktikast ja samuti nimetatud artiklist 7 ilmneb, et kolmas isik, kellele on nõusolek antud ja kes saab seega tugineda ainuõiguse ammendumisele kõigi selle nõusolekuga hõlmatud ja tema poolt EMP-s turule viidud tooteeksemplaride osas, ei saa enam sellele ammendumisele tugineda, kui nõusolek on tagasi võetud.

58 Kolmandaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast seoses nii käsitletava direktiivi 89/104 artiklist 5 olemuslikult tulenevate ainuõiguse piirangutega, et selles sättes ette nähtud piirang kehtestati, võimaldamaks kaubamärgi omanikul kaitsta oma konkreetseid huve selle kaubamärgi omanikuna, see tähendab tagada, et kaubamärk saab täita oma ülesandeid. Seega peab selle õiguse teostamine piirduma

juhtudega, kui tähise kasutamine kolmanda isiku poolt kahjustab või võib kahjustada mõnda kaubamärgi ülesannet. Kaubamärgi selliste ülesannete hulka ei kuulu mitte ainult kaubamärgi peamine ülesanne tagada tarbijatele kauba või teenuse päritolu, vaid ka muud ülesanded, nagu asjaomase kauba või teenuse kvaliteedi tagamine või teabe, investeeringute ja reklaamiga seotud ülesanded (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Budějovický Budvar, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 22. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-323/09: Interflora ja Interflora British Unit, EKL 2011, lk I-8625, punktid 32–41).

59 Käesoleval juhul võiks Martin Y Pazile talle kuuluvatest kaubamärkidest tulenev ainuõigus, mida ta nüüd teostada soovib, olla hõlmatud direktiivi 89/104 artikli 5 lõike 1 punktis a ette nähtud olukorraga, kus kaubamärgi omanik keelab selle kaubamärgiga identse tähise tema loata kasutamise kolmanda isiku poolt kaupade puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud.

60 Kui tõepoolest peaks olema nii, et Gauquie kasutas pärast seda, kui Martin Y Paz oli väljendanud oma tahet teostada Gauquie vastu oma ainuõigust, Martin Y Pazi kaubamärkidega identseid tähiseid ilma viimase loata – asjaolu, mille paikapidavust peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, siis peab nimetatud kohus vastavalt käesoleva otsuse punktis 58 tõdetule kontrollima, kas vaadeldava juhtumi asjaoludel selline kasutamine kahjustab või võib kahjustada mõnd kõnealuste kaubamärkide ülesannet. Kui selline kahjustamine või kahjustamise oht peaks esinema, siis tuleb tuvastada, et Martin Y Pazi ilmajätmine oma ainuõiguse teostamise võimalusest Gauquie poolt kasutamise vastu läheb kaugemale, kui direktiivi 89/104 artiklitest 5–7 tulenevad piirangud.

61 Nagu kinnitab ka direktiivi 89/104 põhjenduses 6 olev viide liikmesriikide tsiviilvastutust käsitlevatele õigusnormidele, võib liikmesriigi kohus tõepoolest mõista kaubamärgi omanikule karistuse või kohustada teda hüvitama kahju, kui tuvastatakse, et asjaomane kaubamärgi omanik on õigusvastaselt tagasi võtnud nõusoleku, mille ta oma kaubamärkidega identsete tähiste kasutamiseks kolmandale isikule andis. Nagu on märkinud nii Poola valitsus, komisjon kui ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 78–83, ei saa siiski sellise käitumise tuvastamise järelmiks olla kohtuotsusega määramatuks ajaks ühise kasutamise säilitamine, kui puudub asjaomaste äriühingute ühine tahe selliseks kasutamiseks.

62 Eeltoodud kaalutluste põhjal tuleb esitatud küsimustele vastata, et direktiivi 89/104 artikliga 5 on vastuolus see, kui kaubamärkide omanik, kes kolmanda isikuga ühise kasutamise raames on sellele kolmandale isikule andnud nõusoleku oma kaubamärkidega identsete tähiste kasutamiseks teatavate kaupade puhul, mis kuuluvad klassidesse, mille jaoks asjaomased kaubamärgid on registreeritud, ja kes sellise kasutamisega enam nõus ei ole, jäetakse täielikult ilma võimalusest tugineda talle neist kaubamärkidest tulenevale ainuõigusele selle kolmanda isiku vastu ja võimalusest teostada ise seda ainuõigust kolmanda isiku omadega identsete kaupade puhul.

Kohtukulud

63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimese direktiivi 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (muudetud 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga) artikliga 5 on vastuolus see, kui kaubamärkide omanik, kes kolmanda isikuga ühise kasutamise raames on sellele kolmandale isikule andnud nõusoleku oma kaubamärkidega identsete tähiste kasutamiseks teatavate kaupade puhul, mis kuuluvad

klassidesse, mille jaoks asjaomased kaubamärgid on registreeritud, ja kes sellise kasutamisega enam nõus ei ole, jäetakse täielikult ilma võimalusest tugineda talle neist kaubamärkidest tulenevale ainuõigusele selle kolmanda isiku vastu ja võimalusest teostada ise seda ainuõigust kolmanda isiku omadega identsete kaupade puhul.

Allkirjad